

การจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Allocation of Happiness to the Elderly of the Local Administration

ไทมมณี ไชยฤทธิ์*

Thaimanee chairhit

Received: March 29, 2020 Revised: April 25, 2020 Accepted: April 26, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเสนอมุมมองการจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุอย่างเข้มแข็งในลักษณะของการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น แต่กระนั้นกลไกการดูแลดังกล่าวยังไม่สามารถสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่มากนักทำให้ผู้สูงอายุประสบปัญหาเสี่ยงและประเภทพึ่งพา ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรที่จะเข้าไปเสริมสร้างกลไกในการดูแลให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้นผ่านการดูแลให้ครบทุกมิติ ได้แก่ การสร้างกลไกการดูแลและพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุให้ครบทุกกลุ่ม การเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นและกลุ่มอื่น ๆ เพื่อการดูแลให้ทั่วถึง การพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นให้เข้าใจในภารกิจหลักและภารกิจรอง การพัฒนาโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุพร้อมทั้งนำเสนอกิจกรรมให้มากขึ้น การจัดการศูนย์บริการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุในทุกกลุ่ม

คำสำคัญ (Keywords): การจัดสรรความสุข; ผู้สูงอายุ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

Abstracts

This article aims to analyze and propose a view of the distribution of happiness to the elderly of local government organizations. The study found that Local administrations have a strong role in caring for the elderly in the way of

---

* กองกำกับการ 1 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน Places Plaeng Yao Community Organization Government Organization.

promoting local traditions. However, the mechanism of such care is not able to create happiness for the elderly, so the elderly and the type of dependence on the lack of opportunities to access welfare, which the local government should strengthen. Mechanisms for more comprehensive care through all-dimensional care, including the creation of mechanisms for the care of the elderly to all groups. Local and local linkages and collaboration with other groups for thorough care. Develop the role of local councilors to understand the primary and secondary obligations. The development of the school for the elderly with more activities. Management of Elderly Care Centers in Local Government Organizations The development of knowledge to care for the elderly in all groups.

Keywords: Allocation of Happiness; Elderly; Local Government.

บทนำ (Introduction)

สังคมสูงวัยเป็นสถานการณ์ที่โลกและหลายประเทศกำลังเผชิญ ซึ่งขณะนี้ประชากรโลกได้กลายเป็นสังคมสูงวัยแล้ว โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 901 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด ภูมิภาคอาเซียน มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 55 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9 ส่วนในประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 16 ซึ่งถือเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มอาเซียน โดยไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aged Society) มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 กล่าวคือ 1 ใน 10 ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และคาดว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปีพ.ศ. 2564 และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ภายในปีพ.ศ. 2578 โดยประมาณการว่า จะมีประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนระดับที่รวดเร็วมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ (อนันต์ อนันตกุล, มปป. : คำนำ) ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงวัยและเริ่มออกมาตรการรับมือในด้านต่าง ๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) อย่างไรก็ดี มาตรการเหล่านี้อาจยังไม่สามารถตอบโจทย์ของประเทศไทยได้ทั้งหมดในการรองรับความท้าทายจากสังคมสูงวัย ทั้งนี้การดำเนินนโยบายของประเทศส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ประชากรมีโอกาสในการทำงานมากขึ้นและนานขึ้น รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานและความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการทำงานของแรงงานในภาวะสังคมสูงวัย นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนยังมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ให้เกิด

ประสิทธิผลสูงสุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561 : 1) เพราะตัวแปรที่สำคัญการสนับสนุนทางสังคมและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่สำคัญที่สุด คือ รายได้ซึ่งส่วนใหญ่ระดับรายได้ผู้สูงอายุเฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไปมีน้อยมาก ทำให้ภาครัฐควรที่จะคงไว้ซึ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของผู้สูงอายุโดยเฉพาะอย่างยิ่งเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและปรับปรุงช่องทางการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวให้ครอบคลุมและทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว (พิมพิสุทธิ์ บัวแก้ว และ รติพร ถึงฝั่ง, 2559 : 94)

การจัดสรรความสุขของกรมสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย (กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ, 2562 : 8) 5 ด้าน ได้แก่ 1.การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ 2.การเตรียมความพร้อมด้านสังคม 3.การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ 4.การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และ 5.การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งนี้การดำเนินในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบยังมีข้อจำกัดอย่างมาก เพราะจำนวนของผู้สูงอายุมีจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะในเขตตัวเมืองรอบนอกและตามชนบทต่างๆ จึงเป็นภาระของบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเข้าไปเติมเต็มความสุขให้กับผู้สูงอายุมากขึ้นตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งท้องถิ่นได้รับทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนมากที่สุดที่ได้ให้การสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายหลักในการบริหารประเทศ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุค รวมทั้งนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือสังคมผู้สูงอายุที่กำลังอยู่ในระยะเริ่มต้น เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ระบบการบริหารจัดการเชิงรุก เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ยังปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามนโยบายของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมสวัสดิการหรือการสงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้มีแนวคิดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการให้การสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งหมายความว่าต้องเตรียมความพร้อมให้กับวัยแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการออม ด้านการดูแลสุขภาพ และด้านสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่าของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเปรียบเสมือนผู้ทรงคุณค่าของสังคม(สุदारัตน์ สุดสมบูรณ์ และคณะ, 2559 : 121)

เพราะฉะนั้นการจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นทั้งการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นทั้งรูปแบบการขับเคลื่อนตามนโยบายของท้องถิ่นแต่ละแห่งให้ช่วยกันดูแลผู้สูงอายุให้ได้รับความสุขตามอัตภาพที่ควรจะมี แม้ว่าจะมีการทำงานด้านผู้สูงอายุแต่ควรมุ่งเน้นไปการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วยการมองไปที่การสร้างกลไกต่างๆ เพื่อการจัดสรรความสุขให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งท้องถิ่นได้แสดงบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุอย่างสูงสุดในฐานะองค์กรที่เป็นความหวังตามพื้นที่ต่างๆ และสามารถสร้างความพึงพอใจตามภารกิจของรัฐต่อไป

การทบทวนวรรณกรรมความสุขของผู้สูงอายุในสังคมไทย

การก้าวขึ้นสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ทำให้หน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ต้องมีการเตรียมมาตรการออกมารองรับอย่างทันท่วงที พร้อมทั้งจะก้าวทันสถานการณ์ของผู้สูงอายุ และปรับกระบวนการทัศน์เดิมจากที่มองผู้สูงอายุว่าเป็นภาระของสังคม ให้เป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่สะสมยาวนานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศไทย ได้มีการจัดสวัสดิการสังคมไว้ดูแลผู้สูงอายุใน 4 รูปแบบคือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน (สุदारัตน์ สุตสมบุรณ์, 2557: 73-82) จากผลการวิจัยของสุจิตรา สมพงษ์ และนงนุช โรจนเลิศ (2557 :211-213) เกี่ยวกับความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในจังหวัดนครปฐม พบว่า 1.ความสุขอันเกิดจากการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง คิดว่าตนเองมีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม 2.ความสุขอันเกิดจากการรับรู้ภาวะสุขภาพกายของวัยสูงอายุ เป็นผู้ที่ยอมรับและเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายตามวัยได้ 3.ความสุขอันเกิดจากการมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ เป็นผู้สูงอายุที่นำหลักธรรมทางศาสนามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ชีวิตและจิตใจเพื่อประโยชน์สุขและพ้นทุกข์ได้อย่างยั่งยืน 4.ความสุขอันเกิดจากสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนและเจ้าหน้าที่ร่วมสถานสงเคราะห์ให้กำลังใจกัน ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ความเมตตา ให้ความเห็นอกเห็นใจ ให้ความเอาใจใส่ปรับทุกข์ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา 5.ความสุขอันเกิดจากการสื่อสารกับเพื่อนและเจ้าหน้าที่ร่วมสถานสงเคราะห์ มีการยิ้ม ทักทาย พุดคุยกันเมื่อพบกันหรือได้รับความอบอุ่นจากการสัมผัสของเจ้าหน้าที่ร่วมสถานสงเคราะห์ ที่ให้การโอบกอด เหมือนลูกการใช้คำพูดที่

ไพเราะ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน 6.ความสุขอันเกิดจากการบรรลุเป้าหมายในชีวิต เป็นผู้ที่มีทั้งประสบความสำเร็จในชีวิตถึงแม้จะระยะสั้นก็ตาม ก็จะไม่เล้าในส่วนที่ประสบความสำเร็จทำให้คิดถึงแล้วรู้สึกมีความสุข อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ผ่านชีวิตมาได้ด้วยความลำบาก แต่มีความภาคภูมิใจที่ผ่านมาได้ 7.ความสุขอันเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพจิตดี กล้าแสดงออก รู้สึกตนเองยังมีความสามารถ มีความสุขกับการได้ร่วมเล่นกิจกรรมต่าง ๆ

ในขณะที่ผลงานศึกษาของสุกัญญา วชิรเพชรปรารถน (2553 : 49) เกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขในชุมชนกิ่งเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขต้องสามารถแสดงบทบาทในการดูแลสุขภาพตนเอง ดูแลตนเองด้านจิตใจและจิตวิญญาณ เลี้ยงดูลูกหลาน และมีบทบาทในชุมชนครอบครัวและชุมชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ สิ่งที่มีผลต่อการแสดงบทบาทของผู้สูงอายุ คือ ด้านภูมิหลัง ด้านครอบครัว และด้านชุมชน การแสดงบทบาทที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ ครอบครัวและชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา มหิทยานุภาพ (2561 : 56) พบว่า การปฏิบัติและพัฒนากิจกรรมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกตามสภาวะสุขภาพ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกชมรม และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน อีกทั้งผู้สูงอายุที่มีการปฏิบัติและพัฒนากิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจ นอกจากนี้การส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงการสนับสนุนการศึกษา การจัดกิจกรรมชมรมที่เหมาะสม และจัดสรรรายได้เพียงพอ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความผาสุกทางใจเพิ่มขึ้น และการสนับสนุนการปฏิบัติและพัฒนากิจกรรมส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความผาสุกทางใจเพิ่มขึ้น

เพราะฉะนั้น วรรณกรรมต่างๆที่นักวิจัยได้ศึกษาทำให้เห็นภาพของผู้สูงอายุในหลากหลายมิติที่สามารถพัฒนาหรือสร้างความสุขบนพื้นฐานของการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นๆ และองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับชีวิตเพื่อตอบสนองต่อความสุขในระดับที่สูงมากพอกับความพอใจและคุณภาพชีวิตโดยรวม อย่างเช่น ระดับของรายได้ ระดับของความรู้ ระดับของกลุ่ม ระดับความอบอุ่นของครอบครัว ระดับของการแสดงบทบาทและความถี่ของกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเมื่อรวบรวมประเด็นทั้งหมดจะพบอยู่ใน 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ จะต้องมีความพร้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิตซึ่งเรียกว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว และคณะ (2561 : 77) พบว่า ความสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณวิสาข์ ไชโย (2549:16) พบว่า ความสุขในผู้สูงอายุ คือ

ความสุขจากการมีสุขภาพร่างกายที่ดี และจิตใจสดชื่นความสุขจากการพึงพอใจในชีวิตปัจจุบัน ความสุขจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ความสุขจากการตระหนักถึงคุณค่าในตนเองและ ความสุขจากการได้ปฏิบัติกิจกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในผู้สูงอายุ คือ สุขภาพกาย รายได้ การยอมรับตนเอง การอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือผู้อื่นความสัมพันธ์ใน ครอบครัว และมีหลักศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

กล่าวได้ว่าวรรณกรรมความสุขเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้แสดงคุณค่าทางองค์ความรู้ที่บ่งบอกถึง การสร้างความสมดุลการดำรงชีวิตให้กับคนสูงวัยได้ใช้ชีวิตที่เหลือไปอย่างมีคุณค่า เห็นชีวิตของ ตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมอย่างต่อเนื่อง ผลักดันไปสู่กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้กับทุกชีวิตที่ กำลังหมดแรงอย่างน่ากลัวสำหรับลูกหลานที่ยืนดูข้างๆ พร้อมทั้งจะให้กำลังใจ แต่กระนั้น การเสพ ความสุขเป็นเพียงอารมณ์ชั่วครวญไปพร้อมกับพละกำลังที่โรยราด้วยเช่นกัน หากไม่สามารถจัดสรร ความสุขให้กับผู้สูงอายุได้อย่างต่อเนื่องและยาวนานจะทำให้เกิดความหมดหวังและบดบังเป้าหมาย ของชีวิตจนนำไปสู่ปัญหาทางสังคมอื่นๆ มากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น วรรณกรรมความสุขของผู้สูงอายุบ่ง บอถึงความ เป็นปัจเจกบุคคลในเชิงการจัดการระดับของแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกันเพราะบาง กลุ่มเป็นเพียงความต้องการความอบอุ่นกับครอบครัว บางกลุ่มต้องการความสมบูรณ์ทางสุขภาพ บางกลุ่มอาจต้องการรายได้เสริม บางกลุ่มมีเป้าหมายการแสดงบทบาททางสังคมมากขึ้น บางกลุ่ม ขอเพียงได้มีกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง บางกลุ่มขอเพียงมีคนคอยเป็นเพื่อนในยามจิตใจห่อ เหี่ยว เป็นต้น จึงจะสามารถจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุให้ตรงกับความต้องการต่อเป้าหมายใน ชีวิตอย่างแท้จริง

การจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันได้กำหนดขอบเขตอำนาจ หน้าที่เพื่อการดูแลผู้สูงอายุในลักษณะการสังคมสงเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ ผู้สูงอายุตามพื้นที่รับผิดชอบของตนเองซึ่งระบุไว้ใน พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม โดย พรบ.เทศบาล พ.ศ.2542 มาตรา 50 วรรค) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 23 และ 67 สำหรับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และ พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ซึ่งหากมองลักษณะอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยกลับทำเห็นว่า การดูแลและการสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตกเป็น ภาระหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหลักสำคัญ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ คอยสนับสนุนกิจกรรม

ต่างๆ เพราะฉะนั้นบริบทการทำงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่เพียงส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยภาพรวม ดังนั้น คำถามหลักกว่าในเวลาที่กลุ่มผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ หน่วยงานต่างๆ รวมไปถึงองค์กรท้องถิ่นอย่าง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถสร้างความสุขบนพื้นฐานตามศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างไรกับจำนวนของผู้สูงอายุในท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้นแต่งบประมาณมีอยู่อย่างจำกัด อาจเป็นความท้าทายต่อกระบวนการบริหารจัดการเพื่อสร้างรอยยิ้มและจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังต่อไปนี้

การจัดสรรความสุขที่หนึ่ง การสร้างกลไกการดูแลและพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุให้ครบทุกกลุ่ม แน่แน่นอนว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนและนโยบายอย่างชัดเจนในทุกพื้นที่ แต่กระนั้นข้อจำกัดหลักของท้องถิ่นในเรื่องงบประมาณ บุคลากรรวมถึงเทคโนโลยีอาจจะไม่เพียงพอต่อจำนวนการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในท้องถิ่นนั้น ซึ่งอาจกลายเป็นภาระของบุคลากรที่ต้องทำงานหนักแต่ค่าตอบแทนมิได้เพิ่มขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถจัดสรรความสุขได้ด้วยการสร้างระบบและกลไกต่างๆ ที่เอื้ออำนวยการทำงานได้มากยิ่งขึ้น พร้อมการพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุให้ครบคลุมด้วยการจัดตั้งกลุ่มเด็ก เยาวชน และประชาชนเชิงจิตอาสาแต่ละชุมชนให้สามารถทำงานการดูแลผู้สูงอายุผ่านการให้ความรู้ การฝึกทักษะ และเพิ่มศักยภาพแก่กลุ่มเหล่านั้นให้มากขึ้นโดยการบูรณาการตามโครงการที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการดูแลแต่ละชุมชน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาชมรมผู้สูงอายุแต่ละชุมชนตามโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนที่สามารถเพิ่มบทบาทให้กับผู้สูงอายุดูแลผู้สูงอายุด้วยกัน หรือการจัดการกิจกรรมปันน้ำใจให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดทีมงานที่เป็นแกนนำเพื่อเข้าเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุทุกหลังคาเรือนประจำทุกเดือนจะสามารถสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุได้มากขึ้น

การจัดสรรความสุขที่สอง การเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นและหน่วยงานกลุ่มอื่น ๆ อย่างที่กล่าวไว้แล้วว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ของตนเอง และยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะอย่างกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมไปถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น ทำให้สังคมไทยต้องสร้างระบบคลังข้อมูลที่สามารถเข้าถึงในระดับการบริหารจัดการข้อมูลที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น และสามารถเข้าถึงกิจกรรมการทำงานร่วมกันในเชิงพื้นที่มากยิ่งขึ้นผ่านระบบการบูรณาการแผนและโครงการแต่ละพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะสามารถสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุได้ เพราะฉะนั้นนอกจากนี้จัดทำระบบคลังข้อมูลกลางแล้วยังต้องจัดสรรบุคลากรที่มีความพร้อม ความรู้ และ

ศักยภาพในเชิงเทคโนโลยีเข้ามาดูแลแบบทีมงานให้สามารถสื่อสารการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบ ซึ่งแต่ละพื้นที่อาจจะให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักในการแสดงพลังที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุผ่านการสร้างระบบตัวแทนแต่ละหน่วยงานเข้ามาทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้านๆ ตามความต้องการของผู้สูงอายุไม่ว่าจะด้านความสุขทางสุขภาพ สุขภาพสังคมและครอบครัว สุขภาพด้านเศรษฐกิจและรายได้ สุขภาพทางด้านความเชื่อและศาสนา เป็นต้น ซึ่งแต่ละด้านท้องถิ่นอาจจะไม่ถนัดสามารถสร้างทีมที่มีความชำนาญมาช่วยในการเติมเต็มความสุขให้กับผู้สูงอายุได้

การจัดสรรความสุขที่สาม การพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นให้เข้าใจในภารกิจหลักและภารกิจรอง โดยปกติวิสัยของสมาชิกสภาท้องถิ่นจะทำงานภายใต้บริบทของการประชุม การลงมติ การพิจารณาผ่านอนุคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้ความเห็นชอบและเสนอแนะกิจกรรมต่างๆ ภายในสถานนั้นๆ แต่บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาอีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือ ตัวแทนของชุมชนที่เข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนทั่วไปในการพัฒนาชุมชนนั้นๆ รวมไปถึงตัวแทนของผู้สูงอายุด้วยการให้เห็นว่า บทบาทของสมาชิกสภามีได้มีเพียงอย่างเดียวแต่รวมไปถึงบทบาทอื่นๆ ที่สามารถสร้างความตระหนักบนพื้นฐานของจิตสำนึกที่ดีงามให้กับชุมชนที่มอบความไว้วางใจเข้ามาทำหน้าที่ ดังนั้น การพัฒนาบทบาทของสมาชิกอาจจะต้องเป็นหัวหน้าทีมงานแต่ละชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุได้ดีที่สุด และเป็นตัวกลาง และการประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ กับชุมชนได้มากขึ้น เช่น การทำงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชน สำนักงานกิจการผู้สูงอายุระดับจังหวัดและอำเภอ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมไปถึงสถาบันทางศาสนา เป็นต้น ดังนั้น บทบาทเหล่านี้จะช่วยให้ทราบข้อมูลของผู้สูงอายุแต่ละชุมชนเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้นผ่านสมาชิกท้องถิ่นและเป็นบทบาทหน้าที่ที่ต้องการพัฒนาเพื่อการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้มากขึ้น

การจัดสรรความสุขที่สี่ การส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุพร้อมกับการนำเสนอกิจกรรมให้มากขึ้น ปัจจุบันกิจกรรมของผู้สูงอายุจะถูกจัดขึ้นภายใต้การรวมกลุ่มของชมรมผู้สูงอายุกันในชุมชนหรือตำบลแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง การลดความเครียด การพบปะสังสรรค์ การทำงานเพื่อหารายได้เสริม และกิจกรรมอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน แต่อีกมุมของสังคมโซนภาคเหนือ ภาคอีสานจะเห็นภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวนมากที่กระจายไปตามชุมชนต่างๆ ซึ่งสังกัดภายใต้การดูแลของกรมกิจการผู้สูงอายุเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดูแลคุณภาพชีวิตได้ ก็ด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เช่น การให้ความรู้ในเรื่องสิทธิของตนเองเกี่ยวกับท้องถิ่น

การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น การจัดกิจกรรมทางศาสนาให้กับผู้สูงอายุ การจัดสรรงบประมาณตามโครงการต่างๆ เพื่อการสนับสนุนการเชิงการท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัด การให้อำนวยความสะดวกต่อการติดต่อราชการกับท้องถิ่น และรวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายผู้สูงอายุในปัจจุบันและกิจกรรมการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยเพื่อความสุขและความคาดหวังให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น และหากชุมชนใด ตำบลใดยังไม่มีโรงเรียนผู้สูงอายุก็อาจส่งเสริมและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุได้อีกด้วย หรืออาจจะกำหนดไว้ในนโยบายและแผนตามประจำปีงบประมาณก็ได้

การจัดสรรความสุขที่ห้า การจัดการศูนย์บริการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุในชุมชนตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่นทำให้บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรเพิ่มขึ้นโดยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับกลุ่มเด็ก สตรี ผู้พิการและกลุ่มผู้สูงอายุได้รับโอกาสทางสังคมมากขึ้นอยู่แต่กระนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่สามารถเข้าถึงปัญหาของกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างครบวงจรด้วยจำนวนและความต้องการของผู้สูงอายุมักมาจากหลายทิศทางหรือยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการได้มากพอซึ่งโดยมากจะเน้นในเรื่องของสวัสดิการและการสงเคราะห์เท่านั้น แต่ปัญหาของผู้สูงอายุจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด เพราะฉะนั้น สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตระหนักและยกระดับการสงเคราะห์ ช่วยเหลือให้มากขึ้นก็ด้วยการจัดการและจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุแบบครบวงจรที่สามารถรองรับความหวัง ความต้องการให้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะบุคลากรที่รับผิดชอบต้องมีความรู้ในเรื่องของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงและควรที่จะแยกแผนกการปรึกษาปัญหาแบบออนไลน์ หรือสามารถเข้าถึงปัญหาได้ทุกกลุ่มในชุมชนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ รวมทั้งการมีนโยบายของศูนย์บริการเชิงรุกให้มากยิ่งขึ้นโดยการสำรวจปัญหาและความต้องการแบบเชิงบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ได้ด้วย

การจัดสรรความสุขที่หก การพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุในทุกกลุ่ม เพราะการจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็นต้องมีผู้ที่เชี่ยวชาญเฉพาะโดยพื้นฐานทั่วไปผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการมีบทบาทหน้าที่กับตำแหน่งเฉพาะ เช่น ผู้ที่จบหลักสูตรการพยาบาลผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลเชิงกายภาพเป็นส่วนใหญ่ในลักษณะการพยาบาล แต่ก็ควรตระหนักว่า ความสุขของผู้สูงอายุมิใช่มีเพียงเรื่องเดียวแต่หมายรวมถึงภาคสังคมรอบข้าง ระบบครอบครัว การสร้างรายได้เชิงเศรษฐกิจ การบริหารความหวังกำลังใจ การบริหารความเครียด การมีทักษะเชิง

เทคโนโลยี เป็นต้น องค์ความรู้เหล่านี้จะมีสถาบันการศึกษาไหนบ้างที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ให้กับผู้สูงอายุได้ครอบคลุมกับการดูแลและการจัดความสุขให้กับผู้สูงอายุได้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะต้องมีการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรมากขึ้นเพื่อเสริมสร้างกระบวนการให้ดูแลได้มากขึ้นภายใต้ความเชี่ยวชาญเรื่องผู้สูงอายุอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ มีศักยภาพควรที่จะจำแนกกลุ่มปัญหาของผู้สูงอายุให้มากที่สุด สมมติกลุ่มปัญหาที่มีประมาณ 5 กลุ่ม จะต้องใช้บุคลากรถึง 5 ทีมงานและสร้างบุคลากรให้มีความรู้ และศักยภาพในการดูแลทั้ง 5 กลุ่มเหล่านั้นอีกทั้งบุคลากรที่สนับสนุนการทำงานภายใต้กลุ่มก็ควรได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองเฉกเช่นเดียวกันทั้งหมดเพื่อความสมบูรณ์ในการจัดสรรความสุขให้เกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า การจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามแผนและนโยบายว่าด้วยการสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทั้งยังสามารถประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้เข้ามาทำงานเชิงพื้นที่ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มของผู้สูงอายุโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนรอบนอกเขตเมืองให้ได้รับโอกาสเพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องผ่านการสร้างกลไกการดูแลและพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุ การเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นและหน่วยงานกลุ่มอื่น ๆ การพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นให้เข้าใจในภารกิจหลักและภารกิจรอง การส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุพร้อมทั้งนำเสนอกิจกรรมให้มากขึ้น การจัดการศูนย์บริการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งเชื่อว่าจะสามารถจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถเติมเต็มสิ่งที่ขาดตกบกพร่องให้เกิดตอบสนองต่อความต้องการอย่างยั่งยืนในปัจจุบันและอนาคตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น

บทสรุป (Conclusion)

สถานการณ์ทั่วโลกต่างก็ยอมรับว่าจำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มเติมมากขึ้นในทุกๆ ปี ด้วยระบบสาธารณสุขที่ดูแลประชากรได้ดีมากขึ้นทำให้คนมีอายุยืนยาวผนวกกับการภาวะการเกิดของประชากรใหม่ทั่วโลกกลับน้อยลงด้วย ประชากรในวัยเจริญพันธุ์มีค่านิยมที่ชอบการแต่งงานและไม่นิยมมีบุตรเพราะปัญหาต่างๆ ที่จะตามมาทำให้โดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น สังคมไทยก็เฉกเช่นเดียวกันที่กระแสทางความคิดไม่ได้แตกต่างไปจากประเทศที่พัฒนาแล้วอีกทั้งระบบสาธารณสุขของประเทศไทยอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศทำให้ผู้สูงอายุเพิ่มจำนวน

มากขึ้นแต่เด็กเกิดใหม่กลับน้อยลงไป แม้ว่ารัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงวัยและเริ่มออกมาตรการรับมือในด้านต่าง ๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) แต่ด้วยงบประมาณของประเทศกำลังพัฒนาจึงยากที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุเป็นเพียงแนวคิดที่สามารถสะท้อนมุมมองบางอย่างตามบทบาทอำนาจหน้าที่ในฐานะองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุดและคงจะเป็นแหล่งพักพิงสุดท้ายที่สามารถทำให้ผู้สูงอายุมองเห็นแสงสว่างสุดท้ายในยามรุ่งสางก่อนที่จะแสงสว่างจะดับหายไปด้วยความสุขตามความปรารถนาของมนุษย์ที่ควรจะได้รับโอกาสอย่างเต็มกำลังความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยด้วยการสร้างกลไกการดูแลและพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุ การเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นและหน่วยงานกลุ่มอื่น ๆ การพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นให้เข้าใจในภารกิจหลักและภารกิจรอง การส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุพร้อมทั้งนำเสนอกิจกรรมให้มากขึ้น การจัดการศูนย์บริการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ หากรัฐบาลมองเห็นศักยภาพของท้องถิ่นพยายามกระจายอำนาจและสนับสนุนกิจกรรมให้มากที่สุดลงไปสู่ความพร้อมด้วยงบประมาณ เทคโนโลยี บุคลากรและความรู้อย่างเต็มที่ เชื่อว่าจะสามารถต่อความสุขให้เกิดขึ้นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ. (2562). **เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, (2561). **สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย**. โครงการศึกษาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่มีนัยต่อการดำเนินนโยบายสายนโยบายการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย
- ปนัดดา มหิธานุภาพ. (2561). การปฏิบัติพัฒนาใจ และความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา**. 4(1): 56.
- พิมพ์สุทธิ บัวแก้ว และ รติพร ถึงฝั่ง, (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. **วารสาร สมาคมนักวิจัย**. 21(2): 49.

- วรรณวิสาข์ ไชยโย. (2549). ทรรศนะเรื่องความสุขในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาบ้านวัยทองนิเวศน์. **มนุษยศาสตร์สาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. 13(1): 16.
- สุदारัตน์ สุตสมบูรณ์ วิรัตน์ ธรรมาภรณ์ ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี และบุญญพัฒน์ ไชยเมธ. (2559). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุไทย. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**. 9(1): 121.
- สุจิตรา สมพงษ์ และนนุช โรจนเลิศ (2557). ความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในจังหวัดนครปฐม. **วารสารพยาบาลตำรวจ**. 6(1): 211-213.
- สุกัญญา วชิรเพชรปราณ. (2553). บทบาทของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขในชุมชนกิ่งเมือง จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา**. 16(1) : 49.
- อนันต์ อนันตกุล, (มปป). **สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย**. สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสภา.
- อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว อธิวัฒน์ เจียวิวรรธน์กุล และสาวิตรี ทยานศิลป์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ความรอบรู้ด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตาบลเวียง อาเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิชาการ MFU Connexion สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง**. 7(2): 77.